

Zornice

Měsíční příloha „HLASU VOLYNĚ“ pro mládež.

Řídí Josef Foitik (Wilhelmówka, poczta Bludów.)

Novoroční modlitba.

Ty, který vidíš a spravuješ
všeho lidstva osudy,
dáváš slunka jas i dešť
a hvězdy vodiš po nebi,

vzhledni na tu bídnou zem,
na lidstvo v nouzi mroucí,
vyslyš prosby. osuš slze,
o Bože všemohoucí!

V. Mazánek.

Do čtvrtého ročníku.

Tři plné roky vycházení Zornice máme za sebou a vztupujeme do roku čtvrtého. Bylo k tomu třeba dosti vytrvalosti a sebezapírání aby od začaté práce neupustit. Jen časem a to nakrátko zasvitlo nám jasněji slunko naděje, když někdy dostali jsme příspěvky od našich spolupracovníků. Doznáváme otevřeně na tomto místě, že spolupráce našich pp. dopisovatelů se Zornicí je náramně slabá, nehledě na to, že je to svatou povinností každého uvědomělého krajana spolupracovati nad výchovu mladého pokolení.

Kdybychom se chtěli chlubit, mohli bychom předložit posudky mnohých významných osobností o Zornici v nichž se o ni pochvalně vyslovují. To nás těší, že naše práce je ceněna a uznávána ale to na ní nestačí.

Potřebujeme čilou spolupráci o níž na prahu čtvrtého ročníku prosíme.

Pohledněme-li trochu ostřeji do života, tu musíme si přiznati, že mohli jsme vykonati více za ten čas. Přijdeme všechny nás obcházející věci po pořádku.

Samotné Zornice byla založena s tím předpokladem, že během krátké doby vytvoří se z ní samostatný časopis pro mládež. A možnost existence takového časopisu zde jest. Podle „Ročenky ČMŠ.“ máme na Volyni asi 3.500 dětí národnosti československé. Z téhož pramenu víme, že na Volyni působí přes 40 učitelů Čechů. To znamená, že kdybychom zde měli obratně vedený a levný časopis pro mládež mohli bychom počítali jistě s tisíci odběratelů. Kdyby zase každý z pp. učitelů přispěl pro časopis jedním článkem nebo veršem za 2 měsíce, měli bychom k dispozici na 250 příspěvků ročně. To by byl tak hohatý materiál z něhož bychom mohli utvořiti list mládeže, za nějž bychom se nemuseli stydět. Kdybychom časopis tiskli v tiskárně „Hlas Volyně“, měli bychom záruku, že list by byl vkusně a levně vypraven a tím, že bychom poskytli maličký výdělek tiskár-

ně, umožnili bychom také zdokonalování „Hlas Volyně“.

Doufáme, že na letošní valné schůzi ČMŠ. bude tato věc náležitě projednána, neboť vydávání dětského časopisu by Matici nejlépe slušelo. —

Druhou otázkou je záležitost Sdružení československé mládeže. Tato organizace byla založena s velkou nadějí do budoucna a že pro ní bylo zde místo, nasvědčuje slibně postupující počáteční činnost v Odborech. Nyní nastává však živoření. Stanovy jsou dány k zatvrzení, co se však s nimi děje dále nikdo neví. Rovněž s utvořením Ústředního Výboru se nespěchá, ačkoliv kdyby zde takový byl jistě by záležitost popohnal ku předu.

Takto jest nebezpečí, že celá akce usne a potom stroskotá jistě každý pokus organizovati mládež, hned v zárodku. Je povinností osob, jež jsou v této věci kompetentní, aby ji měli v patrnosti a čas od času informovali veřejnost prostřednictvím tisku o průběhu řízení eventuelně všech prací, v tomto směru vykonaných.

V novém roce věříme, že po tom všem krásném mluvení a psaní se dostanem konečně k činům, jež jsou tak žádanými. S touto vírou jdeme vstříc nové práci a voláme Vás přátelé české věci: „Pojďte s námi!“

Redakce „Zornice“. 1.I. 1937.

VI. Brouček.

Budoucnost naší mládeže.

Mladý člověk dělá si na život nejkrásnější naději. Vše zdá se být tak lehké, tak snadné, celý svět zdá se ležet před ním, jako zralé jablko jež čeká, aby jej někdo zvedl... Bohužel, že jen málo lidem dooprávo jest kráčet tou vytknutou cestičkou k určitému cíli... Bývají to různé náhody a nehody jež dovedou zmařit naději i toho nejpevnějšího... Záleží tu ovšem velmi na tom, v jakých poměrech kdo žije a jak jest do onoho boje existence připraven. Života nesmí se nikdo bát: „Slabým je ten, kdo v sebe stratil víru a malým ten, kdo malý jen zná cíl!“ — Mládeži má však být ukazováno i na ty obtíže života s nimiž ji v životě bude co činiti... To však nesmí vyvolat pocit nepřekonání a slabosti a chce-li někdo ukazovat na možné překážky, musí také poradit jak je překonat nebo se jim vyhnout. Připravovat mládež k životu praktickému a účelnému je odpovědný úkol, který připadá v první radě rodičům a učitelům. Tito v první radě mají se snažit povahu dítěte důkladně poznat, aby šablonovitými direktivy neutlumili přirozený vývin duševní. Každý synek nemusí mít stejnou povahu a stejný úsudek

a názor s tatíkem; podobně každá dcerka nemusí mít stejná založení se svojí matkou. Záleží na tom, aby úsudek a názor byl co najsprávnější a proto je dobře ukazovat jen skutečný život a ne jakousi čarovnou pohádku.

Stejně vážný úkol připadá učiteli, který rozšiřuje obzor dítěte vzděláním a stalým pozorováním ve škole má možnost seznat ze schopnosti žáka, k čemu nejlépe se hodí. Volba povolání je zajisté jeden z nejdůležitějších bodů a příprava k tomu musí být pečlivě vedena jak rodinou tak školou. Šťastným a spokojeným může být jen ten, kdo pracuje s chutí a s láskou k zaměstnání, které si zvolil. Měl by vymizet názor, že pánem je jenom úředník nebo člověk s vyšším vzděláním: Zrovna takovým pánem je obyčejný dělník i zemědělec, jenž prací rukou svých živí nejen rodinu vlastní, ale tisíce jiných jež zaměstnány jsou jiným způsobem. Bohužel, že k tomu máme ještě daleko! —

Máme mládež povětšinou rolnickou. Tato po ukončení školy zůstává doma na hospodářství. Tímto stálým dělením hospodářských podniků zmenšuje se však jejich výnosnost, na což třeba obracet zřetel. Většina našich hospodářů jsou maloročníky a dělením jejich pozemků vznikají malá hospodářstvíčka, jež sotva stačí k výživě jedné rodiny. Této stále parcelací dědičné půdy třeba se uvarovat!

Naši lidé osvědčují se zrovna tak dobře v jiných odvětvích, ať je to řemeslo, průmysl nebo obchod, a j. zaměstnání. Je smutným zjevem, že obchodníci žijí bohatnou v českých obcích a střediscích nejvíce. Abychom docílili pevnější základ k takové, řekl bych, národohospodářské budoucnosti menšiny, musíme snažit se o to, aby český kapital procházel zase jen českými rukama.

V tomto směru věsti a připravovati naši mládež je první a odpovědný úkol všech, kdož chce naši mládež vychovávat. Budoucnost mládeže je zároveň národní budoucností naší menšiny, která

J. Foitík.

Z dob dávno minulých.

Povídka z českých dějin.

Život na hradě plynul nyní jednotvárně a dosti smutně zvláště Zdeňkovi, který ustavičně vzpomínal na otce. Marně snažil se Prokop odvésti jej na jiné myšlenky. Až konečně upozornil Dětricha, že by měl si více svého mladšího bratra všimati a hleděti jej něčím obveseliti. Dětrich prohlásil, že vezme bratra sebou do lesa, a tu on jistě prý se na čas vytrhne ze svého truchlení. Prokop měl proti tomu námitky, ale když Dětrich trval na svém, dal své svolení.

Slunečko krásně rozlévalo své zlatové paprsky na trpící se rosou stromy, když nazejtří ráno vyběhli oba bratři z hradní branky. Prokop je kousek cesty doprovázel, ale když sestupování po srázném pěšince dolu k Berounce stalo se obtížnějším tak se vrátil, napomínaje Dětricha, aby dal na Zdeňka dobrý pozor.

Zdeňk skutečně ožil a s pravou rozkoší sestupoval do údolí, kochaje se krásným pohledem na okolí.

Konečně stanuli dole u řeky, která se malebně vinula mezi skaliskami. Popošli několik kroků proti proudu a zde vylezli na vysoký balvan. Dě-

bude jen tehdy dosti silnou, bude-li pevnou národně i hospodářsky.

„Bude-li každý s křemene, je celý národ z kvádrů!“ — napsal básník Jan Neruda a v tom také je budoucnost naše.

VI. Brouček.

Zlaté srdce.

Znám jedno srdce upřímné,
jež nezná faleš, klamu,
jež bolest každou utíší
a zhojí každou ránu...

Znám jedno srdce na světě,
jež láskou svatou hoří;
to nenalezeš ve světě,
za hory, lesy, moří.

To srdce tvému rozumí,
to láskou pro tě bije;
to štěstí tvoje vycítí,
a s tebou stále žije.

A když tě každý opustí
a osud ranou stihá;
to cítí tvoje neštěstí,
ti zhynout bídě nedá.

To srdce zlaté, upřímné,
nad světa toho statky;
to srdce v světě jediné
— je zlaté srdce matky!

Listárna Zornice.

Všem přátelům, kteří mi poslali Vánoční a novoroční blahopřání tímto srdečně děkuji a navzájem přeji jim i všem spolupracovníkům a čtenářům vše nejlepší v Novém roce!

Josef Foitík, redaktor „Zornice“.

řich ukázal ke hradu. „Pohleď Zdeňku, jak je to hezké. Náš hrádek je jak ze zlatá v záři sluneční.“

„Neříkej bratře náš hrádek. Slyšel jsi Prokopa, co onehdy vyprávěl. Od té doby se netěším více z hradu. Považuji se zde pouze za hosta. Vid' bratře, že požádáme otce až se vrátí, aby hrad vrátil komu patří?“ při těch slovech uchopil Zdeňk bratra za ruku a prosebně se zahleděl mu do očí.

„Ha, ha! Tys blázinek“ zasmál se Dětrich. To mi ani nenapadne, abych se jej zřekl. My jsme jej dostali, Vršovci již nežijí, tak co nám může míti kdo za zlé, že jsme zde nyní my? Buď rád, že jsme bohatí, a že z nás budou kdysi švarní rytíři.“

„Nemohu s tebou souhlasit,“ stal na svém Zdeňk; „byla to nespravedlnost, vyhubit dost možná i nevinně celý rod a pak jeho majetek rozdávat. Opakuji ještě jednou, že se všeho zřeknu a půjdu chud' do světa.“

„Jdi si tedy a já zůstanu pánem hradu sám“ zasmal se jizlivě Dětrich.

„Bratře!“ Zdeňk změnil jej káravým pohledem, ale jen smích byl mu odpovědí.

Zdeňk zde více nevydržel. Seběhl dolů s balvanu a rozeběhl se stezkou vzhůru ke hradu. Byl už daleko, a ještě za ním dolétal smích Dětrichův

D Ě T S K Ý K O U T E K .

Maminčin mlýneček.

Ta malá hubička,
Co ta se namele,
od rána do šera
šťěbetá vesele.

„Co je to, maminko?“
„Tatinku, co to je?“
Chvilinku nedá si
celý den pokoje.

Na vše se vyptává,
všecičko vyzvídá
o pejsku, koťátku,
ptáček co povídá?

Jestli se nestýská
hafánku na dvoře,
o čem ta slepička
kohoutku krákoře?

Ma-li též slunečko
peřinku, když jde spat.
Co bude měsíček
hvězdičkám povídat?

Zdali kdys bývala
maličkou maminka?
Pořád jen mele ta
hubička malinká.

Ach je to mlýneček
mele den celičký,

za to jí maminka
ještě dá hubičky.

Vilma Sokolová.

Říkejte rychle!

1. Před potokem pět kopek konopí, za potokem pět kopek konopí.
2. Nenaleju-li já, naleje Julia.
3. Nezalyžařivší si lyžař potkal zalyžařivší si lyžařku.
4. Pane kováři, ptám se vás, přiletujete-li či nepřiletujete-li mi to?

Hadejte děti!

1. Co vypadá zepředu jako zezadu?
2. U čeho je konec na začátku?
3. Co je nejlepšího na posvícení?
4. Hádejte, děti, kterou nohou lezu ráno z postele?

Pro zasmání.

Učitel: „Jakého čísla je slovo „kalhoty“? Jednotného nebo množného?“

Žák: „Nahoře jednotného, dole dvojného.“

a volání: „Jdi do světa! Hrad nepatří tobě; tam budu já pánem!“

III.

Čas kvapem ubíhal a než se kdo nadál, přiblíží a se zima. Silný mráz slehnul pevný most nad Beroučkou, běloučký sníh přikryl návrší, obypal stromy, a střechy hradu. Jako jemné peří zůstával ležet na každém výklenku, na každé římsce.

Zdeněk při pohledu na bělostný sníh trochu se rozveselil. Od onoho výstupu s Dětrichem byl stále zamyšlen a zdálo se, že o nic nejeví zájem. Jen stále toužil po svém otci a Prokopovi říkal, že jakmile se tatiček vrátí, že hned opustí hrad. Marš mu to stařec rozmlouval, chlapec stál na svém.

Zima jej uvedla poněkud na jiné myšlenky. Často si nyní také vyběhl z hradu ven a společně s hradními chlapci se pobavil. Kouleli veliké balvany sněhu se strání dolů a hleděli za nimi jak se o skalní výčnělky rozrážejí. Nebo postavili ze sněhu opevnění, pak se rozdělili na dvě tlupy: jedná naň útočila a druhá jej bránila. Lesknoucí se led vyvíbil je časem také na řeku, kde často dlouho setrvali.

Dětrich ve svých toulkách vytrval i nyní. Les byl jeho domovem a lov jeho potěšením.

Tříleté děcko stojí na židli a dívá se oknem.
„Dědečku, to tam musí být vitr!“
„Proč myslíš, Blaženko?“
„Podívej, jak se tomu pejskovi klátí ocásek!“

Učitel: „Co je ústřice?“

Žák: „Ústřice je ryba, která žije ve skořápkách jako ořech.“

Dětská rozpočítadla.

Liška sedí pod dubem, má pišťalku a buben, na pišťalku píská a na buben tříská: „En ten, tatarum, ubrus kalvarum, kalvarata, bumarata, ajer, fajer, ven!“

Ene, bene, láska s nebe, kapitola, ty jdi s kola ven!

Anton Tylyon, vypil kafion, Anna Vata vyjovala ven.

Anduliky, dva špalíky, cuky boky, flok, až do nebe krok. (Při honičce.)

Bližilo se k vánocům, když na hrad zase zavítal starý Prokeš. Byla silná chumelenice, že světa nebylo vidět a on ledva, že se se svým koníkem sem dostal. Byl celý skřehlý a bylo na něm znáti že nese nějakou novinu, ale patrně neveselou. Když se trochu ohřál a občerstvil douškem staré medoviny, dal na srozuměnou Prokopovi, že by s ním rád mluvil o samotě.

Odešli do malé jizbyčky v průčelí hradní budovy. Bylo zde chladno. Zahalen do teplé kožešiny, usadil Prokeš a zahleděl se k zemi. Prokop tušil, že příteli cosi dusí hrdlo a brání mu v řeči. Nechtěl jej z mlčení vyrušovat. Konečně Prokeš vstal, přešel asi dvakrát jizbou, zastavil se proti Prokopovi, položil mu ruku na rameno a pravil: — „Prokope, buď silný: stalo se neštěstí!“ načež se zhroutil zase do sedadla.

„Tušil jsem to, že nic dobrého neneseš,“ odvětil Prokop. — „Mluv, co se přece stalo?“ —

„Naše vojska padla ve Svaté zemi,“ zaúpěl Prokeš.

„Věčná jim sláva,“ zašeptal Prokop a hlas se mu zlomil. — „A co můj pán, Prokeši? Nevíš o něm?“ —

„Nežije také,“ ledva slyšitelně pronesl tázaný a dodal: „Opatruj chlapce a upozorní je nějak na ono neštěstí, jež je stihlo. Jsou ubožátka sirotky.“

„O Jezu!“ Na chodbě zaúpěl Zdeněk.

Rozmanitosti.

Mikuláš ve Varšavě.

Dne 6. prosince uspořádala Československá beseda ve Varšavě mikulášskou zábavu pro děti. Nejdříve hráli loutkové divadlo „Perníková chaloupka“, kde jsem také účinkoval. Potom děti tančily a hrály společenské hry. Když přišel Mikuláš s čertem, přednášely děti básničky, z nichž jedna byla věnována paní ministrové. Největší radost jsme měli z dárků.

J. Stranský, žák čs. doplňovacích kursů.

Nový kalendář.

Američané navrhnou, aby byl zaveden nový kalendář. Rok by byl rozdělen na 13 stejných měsíců o 28 dnech. V každém měsíci by bylo vždy v týž den stejné datum. Všecky svátky mají být přeloženy na pondělky, aby se dosáhlo prodloužení nedělního prázdná na dva dny. Aby rok měl 365 dní, bude každého roku připojen na konci výroční den. Každé čtyři roky bude vsunut ještě jeden den sváteční doprostřed roku. Tak bude zachován také přestupný rok.

Čaj,

který v zimě tak často pijeme, nebyl v XVI. století v Evropě vůbec ještě znám. Ve století XVII. uslyšeli o něm Holanďané, kteří tenkrát měli obchod s dalekým východem v svých rukou. Napadlo jim, že by snad byl dobrým zbožím na trhu. Nechtěli jej však platiti příliš draho. Nabídlí jej tedy Číňanům výměnou za šalvěj lékařskou, rostoucí v Evropě. Číňané na výměnu přistoupili. Ale šalvěj u nich jako lék nezdomácněla, kdežto čaj se u nás velmi rozšířil a byl hojně žádán. Proto jej Holanďané kupovali a dobře platili. Na počátku XVIII. století se do Anglie ročně dováželo již 50.000 liber čaje (1 libra váží asi $\frac{3}{4}$ kg.) Ke konci tohoto století počala s čajem obchodovati východoindická společnost, která ho ročně dovážela již 20 milionů liber do Evropy. Již tehdy anglický občan spotřeboval ročně téměř 1 kg čaje.

Oba starci skočili ke dveřím. Za nimi stál Zdeněk a srdcervoucně plakal. Pozoroval před chvílí tajemné počínání Prokešovo a nikým nepozorován, sledoval je až sem a zde vyslechl to, co mělo být před ním ještě tajemstvím. Ubohý chlapec! Tolik se těšil na návrat drahého otce, a nyní se dozvěděl že jej už více nemá spatřiti.

IV.

Do Prokopovy malé jizby vešel mladý zbrojnoš Pavel. Zůstal státi u dveří a rozpačité přešlapoval z nohy na nohu.

„Co si přeješ, Pavle?“, oslovil jej Prokop.

— „Něco jsem se dozvěděl a musím ti to sdělit, Prokope.“ — Pavel usedl a začal: „Delší čas se proslýchalo mezi lidem dole ve vsích, že prý okolní lesy slouží za skrýši jakési tlupě lotrovské. Jejich náčelníkem je prý jakýsi Stafger, Němčík. Je to prý nějaký rytíř, který musel utéci před hněvem císaře. Sehnal si bandu dobrodruhů a nyní se skrývá zde v okolních lesích napadaje pokojné obyvatelstvo vesnic, ohrožuje cesty, přepadá kupce a vůbec loupí co může. Vše jest mu dobré. Jak víš, náš Dětrich se mnoho toulá. Měl jsem obavu, aby oné tlupě neupadl do rukou, proto jsem jej před lotry varoval. On se mi ale vysmál, že prý se jich nebojí, a že je už v lese sám viděl. Cosi mi našeptávalo, že zde není cosi v po-

Také v té době počali Angličané pěstovati čajovník v Indii. Čajové plantáže byly po čase velmi výnosné.

Který národ má poměrně nejvíce milionářů?

Podivíte se asi, že nejvíce milionářů je mezi Indiány. Tvrdívá se, že Indiáni vymírají. Podle statistiky je však nyní Indiánů více než před půl stoletím. To je tím, že se jim lépe daří. Některé indiánské kmeny, které trpěly dříve nouzí, neočekávaně zbohatly. Mezi Indiány je i dnes mnoho chudáčků, zvláště ve velkých městech, ale v poměru k počtu lidí, je u nich nejvíce milionářů. Jak to, že Indiáni zbohatli? Proto, že běloši byli lakotní. Zatlačili Indiány do pustých krajín a na konec je uzavřeli do ohraničených míst, kterým se říká rezervace. Najednou se však objevilo, že půda indiánských rezervací v Kalifornii, v Novém Mexiku, v Arizoně a jinde, obsahuje bohaté naftové prameny. Nezbylo, než koupiti od Indiánů půdu za veliké peníze, anebo je udělati účastníky na těžení petroleje. Indiány mrzí, že nemohou se svým bohatstvím volně nakládati, neboť jim poroučí zvláštní úřad, pro jejich záležitosti zřízený. Vzdělaní Indiáni se domáhají, aby směli se svým majetkem sami hospodařiti. Všichni Indiáni mají prý přes 22 miliard dolarů jmění. (Dolar je asi 5 Z. 25 gr.)

Ještě celý milion lidožroutů na světě.

Anglický antropolog dr. Amersville zjistil za svého desítiletého studia, že dosud žije na světě celý milion lidožroutů. Podle jeho výzkumů se ti lidé živí buď pravidelně nebo pouze příležitostně lidským masem. Dr. Amersville se sám přesvědčil na svých cestách o dosud stávajícím zvyku požívání lidského masa. Nejvíce lidožroutů žije ve vnitřní Africe a na ostrovech Jižních moří.

Od redakce.

P. J. R. Vaši báseň jsem zatím odložil, neboť nyní než by vyšla z tisku, nebyla by už časová. Pošlete mi něco jiného! R.

řádku a proto jsem si umínil, že jej budu při jeho toulkách sledovat. Dlouho jsem za ním lezl bezúspěšně. Až teprve včera jsem cosi odhalil a jdu ti to zvěstovat.“

„A co je to?“

„Náš Dětrich se schází s lotříky v lese. Včera jsem jej viděl rozmlouvat s jejich náčelníkem. O čem mluvili, nevím, neboť jsem se nemohl tak přiblížit, abych je mohl vyslechnout. Měl jsem sto chuti, na onoho lotra německého skočit, ale tužil jsem, že asi tam nebyl sám, a moje počínání by se mi mohlo nevyplatit. Proto jsem odešel, aniž by mne kdo zpozoroval. To je vše co vím, ostatní se musíme teprve dozvědět.“

Prokop byl zřejmě rozčilen. Pavlova zpráva jej stejně udivila jako rozčílila.

— „Dětrich že se druží s lotříky? A proč? Co je mu do nich?“ — divil se stařec.

— „Děkuji ti Pavle, žeš mi to řekl. Já ihned o tom s ním promluví. Zatím odejdi, ale zůstaň někde na blízku; já jej k sobě okamžitě zavolám.“

Pavel se vzdálil. Po Dětrichovi se však marně po hradě scháněli. Nebyl patrně zase doma.

„Jistě je zase u svých lapků, chásky nezvedené.“ — uleččoval si Prokop.

(Pokračování.)